

Nr 4

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till stödlån till jordbrukare.

I en till riksdagen den 13 januari 1956 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 14, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att till stödlån till jordbrukare å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1955/56 under kapitalbudgeten, fonden för låneunderstöd, anvisa ett investeringsanslag av 7 000 000 kronor.

Med anledning av de skador, som uppstått på 1950 och 1951 års skördar, anvisades under kapitalbudgeten, fonden för låneunderstöd, till Stödlån till jordbrukare dels ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 (prop. 1951: 79, JoU 34, rskr. 332), dels ock ett investeringsanslag av 20 000 000 kronor å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1951/52 (prop. 1951: 219, JoU 50, rskr. 381). Enligt beslut av 1952 års riksdag (prop. 1952: 253, JoU 58, rskr. 448) fick de båda investeringsanslagen tagas i anspråk jämväl för utlämnande av stödlån med anledning av 1952 års skördeskador. Vidare anvisades av 1953 års riksdag under kapitalbudgeten, fonden för låneunderstöd, till Stödlån till jordbrukare ett investeringsanslag av 30 000 000 kronor å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53 (prop. 1953: 47, JoU 4, rskr. 64).

Enligt beslut av 1954 års riksdag fick omförmälda, tidigare anvisade investeringsanslag tagas i anspråk jämväl för utlämnande av stödlån med anledning av 1954 års skördeskador. Till samma ändamål anvisade riksdagen vidare under kapitalbudgeten, fonden för låneunderstöd, till Stödlån till jordbrukare dels ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1954/55 (prop. 1954: 223, JoU 47, rskr. 392), dels ett investeringsanslag av 25 000 000 kronor å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1954/55 (prop. 1955: 57, JoU 6, rskr. 118).

Efter förslag i propositionen 1955: 203 medgav 1955 års riksdag enligt i huvudsak de grunder, som förordats i propositionen, att nu omförmälda tidigare investeringsanslag fick tagas i anspråk för utlämnande av stödlån med anledning av 1955 års skördeskador samt anvisade till samma ändamål under kapitalbudgeten, fonden för låneunderstöd, till Stödlån till jordbrukare ett investeringsanslag av 60 000 000 kronor (JoU 36, rskr. 366). Bestämmelser rörande sistnämnda låneverksamhet har meddelats i kungörelsen den 25 november 1955 (nr 593) om stödlån till jordbrukare.

I skrivelse den 21 december 1955 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till stödlån till jordbrukare på grund av 1955 års skördebeskador anvisa ytterligare 7 000 000 kronor.

Lantbruksstyrelsen anför i sin skrivelse, att styrelsen den 26 november 1955 bemyndigat lantbruksnämnderna att tills vidare bevilja stödlån till ett sammanlagt belopp av 56 875 000 kronor. Den därvid mellan lantbruksnämnderna verkställda fördelningen av sagda belopp grundar sig på av styrelsen från nämnderna infordrade uppgifter om det sammanlagda beloppet av intill den 23 november 1955 sökta stödlån. Sistnämnda belopp uppskattades då till omkring 58 210 000 kronor.

Vidare upplyser lantbruksstyrelsen, att vid ansökningstidens utgång den 1 december 1955 beloppet för sökta stödlån enligt rapporter från lantbruksnämnderna hade stigit till sammanlagt omkring 81 700 000 kronor. För stödlåneverksamheten beräknades därvid av nämnderna ett belopp av omkring 11 100 000 kronor vara behövt utöver det av styrelsen förut fördelade beloppet å 56 875 000 kronor. Totalt skulle sålunda för verksamheten erfordras omkring 68 000 000 kronor, vilket belopp med cirka 5 000 000 kronor överstiger de medel, som f. n. står till förfogande för ändamålet. Lantbruksstyrelsen fann sig emellertid efter nyssnämnda rapporter böra avvakta utvecklingen ännu några dagar, innan framställning om erforderlig förstärkning av investeringsanslaget gjordes. Samtidigt som lantbruksnämnderna underrättades härom, föreskrev styrelsen, att nämnderna till prövning skulle upptaga alla ansökningar, som inkommit före den 16 december 1955. Därefter inkommande ansökningar skulle däremot prövas, endast om sökaden kunde anföra godtagbara skäl för sin underlåtenhet att inge ansökning i rätt tid eller om nämnden skulle finna särskilt ömmande omständigheter föreligga. I samma föreskrifter framhöll styrelsen vidare, att lantbruksnämnderna vid sin prövning av stödlåneärendena icke skulle jämka lånebeloppen med hänsyn till förhandenvarande begränsning av medelstillgången utan fastställa lånen till de belopp, som kunde befinnas vara i och för sig skäliga. I den mån av styrelsen lämnade bemyndiganden skulle visa sig icke förslå, borde nämnderna i avvaktan på ytterligare medelsanvisning fatta preliminära beslut. Nämnderna skulle därvid givetvis i första hand söka tillgodose de mest trängande fallen.

Enligt rapporter, som av lantbruksnämnderna ingivits till lantbruksstyrelsen, har nämnderna intill den 17 december 1955 beviljat stödlån till ett sammanlagt belopp av 39 794 600 kronor. Nämnderna har vidare uppskattat det härutöver erforderliga medelsbehovet till omkring 26 638 200 kronor. Enligt dessa uppgifter skulle den erforderliga förstärkningen av det anvisade investeringsanslaget uppgå till omkring 3 500 000 kronor. Lantbruksstyrelsen påpekar emellertid, att det bör uppmärksammas, att samtliga lantbruksnämnder ännu icke hunnit göra en preliminär genomgång av alla inkomna ansökningar. Den möjligheten kan därför enligt styrelsens mening icke uteslutas, att det av nämnderna uppskattade medelsbehovet efter en sådan genomgång visar sig vara för lågt beräknat. Man måste vidare alltjämt räkna

med att ansökningar ännu icke inkommit från alla dem, som önskar erhålla stödlån. Om i dylika fall särskilda skäl kan förebäras för att ansökningen icke ingivits tidigare, bör enligt styrelsens mening nämnderna, trots att ansökningstiden tilländagått, ha möjlighet att bevilja lån i enlighet med givna föreskrifter. Man kan enligt styrelsen ej heller bortse från att medel måste finnas tillgängliga för att tillgodose lånebehovet i sådana fall, då beslut av lantbruksnämnd, varigenom ansökning om stödlån helt eller delvis avslagits, ändras efter besvär av sökanden. Med hänsyn till nämnda förhållanden har styrelsen funnit det erforderligt att förstärka tidigare anvisade anslag med ett belopp av lägst 7 000 000 kronor.

I remissutlåtande den 27 december 1955 över lantbruksstyrelsens framställning anför *statskontoret*, att ämbetsverket icke har något att erinra mot att för låneverksamheten ytterligare erforderliga medel anvisas på sätt, som föreslagits. Statskontoret förutsätter därvid, att efter utsatt tid inkomna låneansökningar upptages till prövning endast därest särskilda omständigheter föreligger.

Fullmäktige i riksbanken anför i remissutlåtande den 29 december 1955, att fullmäktige ej vill motsätta sig bifall till den av lantbruksstyrelsen gjorda framställningen.

Departementschefen har anfört i huvudsak följande.

»Frågan om statligt stöd genom amorteringslån åt jordbrukare och vissa handelsträdgårdsmästare, som år 1955 tillfogats mera betydande skörde-skador på grund av ogynnsam väderlek, underställdes genom propositionen 1955:203 riksdagens prövning. Enligt riksdagens beslut, som i huvudsak innebar bifall till propositionen, kan sådana jordbrukare och handelsträdgårdsmästare under vissa förutsättningar erhålla stödlån av statsmedel. Låneverksamheten skall enligt beslutet finansieras dels genom anlitage av odisponerade medel — omkring 3 000 000 kronor — av de investeringsanslag, som riksdagen tidigare anvisat till stödlån i anledning av skörde-skador under åren 1950—1952 och 1954, dels genom ett av 1955 års riksdag till stödlån till jordbrukare anvisat investeringsanslag å 60 000 000 kronor. Med hänsyn till svårigheten att med tillförlitlighet beräkna medelsbehovet har förut-satts, att ytterligare medel framdeles kan komma att erfordras.

Enligt vad lantbruksstyrelsen upplyst i sin skrivelse den 21 december 1955 representerar de intill den 17 december 1955 ingivna lånansökningar, som redan bifallits eller preliminärt ansetts kunna bifallas, ett sammanlagt be-lopp av drygt 66 400 000 kronor. Såsom styrelsen anfört, erfordras emeller-tid härutöver vissa medel för låneansökningar, som ingivits därefter men likväl bör upptagas till prövning. På grund härav och med hänsyn till att beräkningen av lånebehovet alltjämt är ganska osäker, tillstyrker jag sty-relsens förslag, att för utlämnande av stödlån skall ytterligare anvisas ett investeringsanslag av 7 000 000 kronor.»

Utskottet. I sitt utlåtande nr 36 till 1955 års riksdag tillstyrkte utskottet ett av Kungl. Maj:t i propositionen nr 203 framlagt förslag om statligt stöd genom amorteringslån åt jordbrukare och vissa handelsträdgårdsmästare, som år 1955 tillfogats mera betydande skördeskador på grund av ogynnsam väderlek. Utskottet förordade, att låneverksamheten skulle finansieras dels genom anlåtande av ett belopp av omkring 3 000 000 kronor, som kvarstod odisponerat av tidigare till stödlån åt jordbrukare anvisade investeringsanslag, dels genom ett nytt investeringsanslag av 60 000 000 kronor. Därvid förutsatte dock utskottet, att förslag om ytterligare medelsanvisning skulle framläggas framdeles därest så skulle visa sig påkallat. Utskottets utlåtande godkändes av riksdagen (rskr. 366).

I propositionen nr 14 till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t hemställt, att för utlämnande av stödlån skall ytterligare anvisas ett investeringsanslag av 7 000 000 kronor. Den gjorda anslagsberäkningen bygger på av lantbruksnämnderna till lantbruksstyrelsen lämnade rapporter, varav framgår att de intill den 17 december 1955 ingivna låneansökningar, som bifallits eller preliminärt ansetts kunna bifallas, representerar ett sammanlagt belopp av drygt 66 400 000 kronor. Härutöver har beräknats medel för låneansökningar, som ingivits efter nyssnämnda datum men likväl bör upptagas till prövning, ävensom för ansökningar, som kan bli bifallna efter besvär. Kungl. Maj:t har vidare framhållit, att beräkningen av lånebehovet alltså är ganska osäker.

På grund av det stora antalet lånesökande torde det vara nödvändigt att ytterligare medel anvisas för att behovet av stödlån skall kunna tillgodoses. Då utskottet icke har något att erinra mot Kungl. Maj:ts beräkning av medelsanvisningens storlek, föreslår utskottet, att ytterligare 7 000 000 kronor skall anvisas för ändamålet.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Stödlån till jordbrukare* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1955/56 under kapitalbudgeten, fonden för låneunderstöd, anvisa ett investeringsanslag av 7 000 000 kronor.

Stockholm den 14 februari 1956

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Anderberg, Lage Svedberg*, Nord*, Bertil Andersson, Hansson, Eskilsson, Bror Nilsson, Hjalmar Nilsson och Kristiansson; samt

från andra kammaren: herrar Gustafson i Dädesjö, Jacobson i Vilhelmina, Andersson i Hyssna, Anthy, Jonsson i Strömsund, Pettersson i Dahl, Sköld, Ahlsten*, Eliasson* och Nilsson i Lönsboda.

* Ej närvarande vid justeringen.